LIBRIS

Zburând cu vântul

Cu două zile înainte să împlinesc șaisprezece ani, m-am trezit atât de devreme, încât am găsit-o pe servitoare dormind pe podea, la capul patului meu. Ar fi trebuit să o cert pe Salcie, însă nu am făcut-o, pentru că doream câteva momente de singurătate să îmi savurez emoția. Începând din seara aceasta, aveam să particip la o reprezentație după *Pavilionul Bujorilor,* care se ținea în grădina noastră. Iubeam acea poveste și colecționasem unsprezece dintre cele treisprezece versiuni tipărite care apăruseră. Îmi plăcea să stau în pat și să citesc despre domnișoara și iubitul ei din vis, despre aventurile lor și despre triumful lor final. Însă, timp de trei nopți, culminând cu Șapte Dublu – a șaptea zi a celei de-a șaptea luni, ziua Festivalului îndrăgostiților și ziua mea – aveam să văd și povestea jucată, ceea ce, în mod obișnuit, le era interzis fetelor și femeilor. Tatăl meu invitase și alte familii la aceste festivități. Urma să aveam concursuri și banchete. Va fi minunat!

Salcie s-a ridicat în capul oaselor și s-a frecat la ochi. Când m-a văzut privind-o, a sărit în picioare să mă salute. Am simțit un nou fior de nerăbdare, astfel că am fost foarte atentă când Salcie m-a îmbăiat, m-a ajutat să mă îmbrac cu un veșmânt de mătase purpurie și m-a pieptănat. Doream să arăt perfect, doream să mă port perfect.

O fată de aproape șaisprezece ani știe cât de frumoasă e, iar când m-am uitat în oglindă, am simțit asta mai mult decât oricând. Părul meu era negru și mătăsos, iar când Salcie l-a pieptănat, am simțit atingerea ei din vârful capului până pe spate. Ochii mei aveau forma frunzelor

de bambus; sprâncenele mele erau ca liniile fine trasate de pensula unui caligraf. Obrajii mei străluceau în nuanța roz a petalei de bujor. Tatăl și mama mea spuneau mereu cât de firesc era să am acea trăsătură, pentru că numele meu era Floare-de-Bujor. Mă străduiam, așa cum doar o fată tânără poate, să trăiesc pe măsura delicateței numelui meu. Buzele mele erau cărnoase și moi. Talia mea era îngustă, iar sânii mei pregătiți pentru atingerea unui soț. Nu eram vanitoasă, ci doar o fată de cincisprezece ani ca oricare alta. Eram sigură de frumusețea mea, însă aveam suficientă înțelepciune încât să-mi dau seama că era trecătoare.

Părinții mei mă adorau și mi-au asigurat o educație foarte bună. Duceam o viață rafinată și prețioasă, în care aranjam flori, eram frumoasă și cântam pentru plăcerea părinților mei. Eram atât de privilegiată, încât chiar și servitoarea mea avea picioarele legate[1]. Când eram mică, credeam că toate adunările pe care le organizam și toate bunătățile pe care le mâncam în ziua de Șapte Dublu erau o sărbătoare în cinstea mea. Nimeni nu m-a corectat, pentru că eram foarte iubită și foarte, foarte răsfățată. Am tras aer în piept, apoi i-am dat drumul încet; eram fericită. Aceea avea să fie ultima mea zi de naștere petrecută acasă, înainte de a mă căsători; și aveam de gând să mă bucur de fiecare clipă.

Am părăsit camera mea din Aripa Fetelor Nemăritate și m-am îndreptat către sala strămoșilor să-i aduc ofrande bunicii. Petrecusem atât de mult timp să mă pregătesc, încât acum am făcut doar o reverență scurtă. Nu doream să întârzii la micul dejun. Mergeam cât de repede puteam, însă când mi-am văzut părinții stând unul lângă altul într-un pavilion ce dădea spre grădină, am încetinit. Dacă mama întârzia, atunci puteam la fel de bine să întârzii și eu.

– Fetele nemăritate nu trebuie văzute în public, spunea mama. Sunt îngrijorată chiar și pentru cumnatele mele. Știi că nu susțin expedițiile private. Acum să aduci străini la spectacol...

[1] Legarea picioarelor – practică folosită între secolul X și începutul secolului XX în China, în care fetițelor li se legau picioarele strâns în bandaje, pentru a le micșora cât mai mult, prin fracturare repetată. (n. trad.)

Vocea i s-a stins. Ar fi trebuit să mă grăbesc, însă acel spectacol însemna atât de mult pentru mine, încât am rămas acolo, ascunsă vederii în spatele viților răsucite de glicină.

– Aici nu e nici un *public*, a răspuns tata. Nu o să fie o adunare deschisă în care femeile se fac de ocară stând printre bărbați. Veți rămâne ascunse după paravane.

– Însă pe domeniul nostru vor fi bărbați din exterior. Vor putea vedea șosetele și pantofii noștri pe sub paravane. Ne vor putea mirosi părul și pudra. Și, dintre toate lucrările, ai ales tocmai o poveste de dragoste, atât de nepotrivită pentru urechile unei fete nemăritate!

Mama era de modă veche în ceea ce privește credințele și comportamentul ei. În haosul social de după Dezastru, când dinastia Ming a căzut, iar invadatorii manciurieni au preluat puterea, multe femei din rândurile elitei și-au părăsit casele ca să călătorească pe canale în bărci frumoase, să scrie despre ceea ce vedeau și să-și publice observațiile. Mama se împotrivise unor astfel de acțiuni. Era o loialistă, încă fidelă împăratului Ming înlăturat, însă era excesiv de tradiționalistă din multe alte puncte de vedere. Când femeile din Yangzi au reinterpretat Cele Patru Virtuți – cinstea, cuviința, vorbirea și lucrul – mama mi-a spus tot timpul să nu cumva să uit înțelesul și intenția lor inițială. „Ține-ți mereu gura, mă sfătuia ea. Iar dacă trebuie să vorbești, așteaptă până apare momentul potrivit. Să nu jignești pe nimeni".

Mama era de multe ori foarte atentă la astfel de lucruri, pentru că era condusă de *qing*: sentiment, pasiune și dragoste. Aceste forțe țin universul laolaltă și izvorăsc din inimă, sălașul conștiinței. Pe de altă parte, tatăl meu era condus de *li* – rațiunea rece și emoțiile stăpânite – astfel că a râs indiferent la grijile pe care sosirea străinilor i le pricinuia.

– Nu te plânge când vin în vizită membrii clubului meu de poezie.

– Însă fiica și nepoatele mele nu sunt în grădină când se află și ei aici! Nu apare vreo ocazie să se petreacă ceva necuvenit. Și celelalte familii pe care le-ai invitat?

– Știi de ce le-am invitat, a șuierat el, aproape la limita răbdării. Comisarul Tan este foarte important pentru mine acum. Nu te mai certa cu mine despre asta!

Nu le vedeam chipul, însă mi-am imaginat cum mama pălește în fața asprimii lui neașteptate; nu a vorbit.

Mama administra sanctuarul nostru interior și mereu avea la ea chei de metal bătut în formă de pește, ascunse între faldurile fustelor, în caz că trebuia să încuie o ușă ca să o pedepsească pe vreo concubină, să pună la păstrare baloturile de mătase care soseau de la una dintre fabricile noastre sau să protejeze cămara, atelierul de țesut perdele sau încăperea în care se amanetau obiectele servitorilor când aceștia aveau nevoie de bani în plus. Faptul că niciodată nu folosise nejustificat o cheie îi câștigase respectul și recunoștința celor care locuiau în aripa femeilor; însă, când era supărată, ca acum, le învârtea nervos pe degete.

Accesul de mânie al tatei a fost imediat înlocuit de un ton împăciuitor, pe care îl folosea de multe ori cu mama.

– Nimeni nu le va vedea pe fiica și pe nepoatele noastre. Totul va fi păstrat în limitele bunei-cuviințe. E o ocazie specială. Trebuie să mă port cu diplomație. Dacă ne deschidem ușile acum, alte uși se vor deschide și pentru noi curând.

– Atunci fă ceea ce crezi că e mai bine pentru familie, a încuviințat mama.

Am profitat de acel moment ca să trec în grabă pe lângă pavilion. Nu înțelesesem tot ce vorbiseră, însă nu prea îmi păsa. Tot ce conta era că piesa încă avea să fie jucată în grădina noastră, iar eu și verișoarele mele aveam să fim primele fete din Hangzhou care o vedeau. Bineînțeles, noi nu puteam sta alături de bărbați. Aveam să rămânem în spatele paravanelor pentru ca nimeni să nu ne vadă, după cum spusese tatăl meu.

Când a intrat în Pavilionul Primăverii pentru micul dejun, mama își recăpătase calmul caracteristic.

– Nu e o dovadă de bună-creștere pentru o fată să mănânce prea repede, ne-a sfătuit ea pe mine și pe verișoarele mele, în timp ce trecea pe lângă masa noastră. Când vă veți muta în casele soților voștri, soacrele cu siguranță nu vor dori să vă vadă mâncând ca un pește flămând într-un helești, cu gura deschisă lacom. Trebuie să fim gata când ne sosesc oaspeții.

Așa că am mâncat cât de repede ne permitea aparența de tinere domnișoare cuviincioase.

Imediat după ce servitorii au strâns masa, m-am dus lângă mama.

– Pot să merg la poarta principală? am întrebat eu, sperând să îi pot întâmpina pe musafiri.

– Da, în ziua nunții tale, a răspuns ea, zâmbind afectuos, așa cum făcea de fiecare dată când puneam o întrebare prostească.

Am așteptat răbdătoare, știind că acum palanchinele erau purtate pe poarta cea mare în Sala Șederii, unde oaspeții noștri puteau să bea ceai înainte să intre în zona principală a complexului. De acolo, bărbații mergeau în Sala Eleganței Abundente, unde erau întâmpinați de tatăl meu. Femeile veneau în aripa noastră, în partea din spate a complexului, protejate de privirile bărbaților.

Auzeam vocea cadențată a femeilor care se apropiau. Când au sosit cele două surori ale mamei împreună cu fiicele lor, mi-am amintit că trebuie să fiu modestă la înfățișare, comportament și mișcări. Apoi au ajuns două dintre surorile mătușilor mele, urmate de soțiile prietenilor tatălui meu. Cele mai importante erau doamna Tan, soția bărbatului de care pomenise tata în cearta lui cu mama. (Manciurienii îl numiseră de curând pe soțul ei într-un post important, acela de Comisar al Ritualurilor Imperiale). Ea era înaltă și foarte slabă. Fiica ei mai mică, Tan Ze, privea nerăbdătoare în jur. M-am simțit cuprinsă de un val de invidie. Eu nu ieșisem niciodată în afara Reședinței de Familie Chen. Oare comisarul Tan își lăsa des fiica să treacă prin poarta principală a familiei lor?

Sărutări. Îmbrățișări. Schimburi de cadouri: smochine proaspete, vase de vin de orez și ceai din flori de iasomie. Apoi le-am condus pe femei și pe fiicele lor în camerele care le erau destinate. Despachetatul. Schimbatul costumelor de călătorie cu veșminte noi. Și mai multe sărutări. Și mai multe îmbrățișări. Câteva lacrimi și multe râsete. Apoi ne-am mutat în Sala Lotusului în Floare, locul principal de adunare al femeilor din casa noastră, cu tavan înalt, în formă de coadă de pește, susținut de stâlpi rotunzi pictați în negru. Ferestrele și ușile sculptate dădeau către o

grădină privată într-o parte și către un bazin cu lotuși în cealaltă parte. Pe un altar din centrul încăperii se aflau un paravan mic și un vas. Când erau pronunțate împreună, cuvintele *paravan* și *vas* sunau precum cuvântul *siguranță*[1], iar noi, fetele și femeile, ne simțeam în siguranță aici, în această sală, în care ne-am așezat pe locurile noastre.

După ce ne-am așezat – picioarele mele legate abia pluteau pe suprafața rece a podelei de piatră – am privit în jur în încăpere. Eram încântată că mă îngrijisem atât de mult de aspectul meu exterior, pentru că celelalte femei și fete erau îmbrăcate în mătasea lor cea mai fină, brodată cu flori de sezon. Când m-am comparat cu celelalte, am fost nevoită să recunosc că verișoara mea Lotus arăta minunat, ca întotdeauna. Toate străluceam așteptând nerăbdătoare festivitățile care urmau să înceapă în casa noastră. Chiar și Mătură, verișoara mea cea dolofană, era mai plăcută ca de obicei.

Servitoarele au adus dulciuri, iar mama a anunțat un concurs de brodat, prima dintre mai multe activități pe care le plănuise pentru aceste trei zile. Ne-am întins broderiile pe masă, iar mama le-a examinat, căutând cele mai complicate modele și cele mai iscusite cusături. Când a ajuns și la a mea, și-a spus sincer părerea.

– Priceperea fiicei mele la lucru manual e din ce în ce mai mare. Vedeți cum a încercat să brodeze crizantemele? A făcut o pauză. Sunt crizanteme, nu-i așa?

Am dat din cap în semn că da.

– Bravo, te-ai descurcat bine.

M-a sărutat ușor pe frunte, însă nu am câștigat concursul de broderie, nici în ziua aceea, nici în altele.

După-amiaza târziu, între ceai, întreceri și așteptarea nerăbdătoare a serii, eram toate agitate. Privirea mamei a înconjurat încăperea, cercetându-le pe fetițele care se legănau, ochii pătrunzători ai mamelor lor, piciorul neastâmpărat al celei de-a Patra Mătuși și pe Mătură cea durdulie care trăgea insistent de gulerul prea strâmt. Când ochii mamei s-au oprit și asupra mea, stăteam aproape nemișcată, cu mâinile în poală, însă în sinea mea îmi doream să sar, să dau din mâini și să-mi strig euforia.

[1] În pronunția chineză (n. trad.)

Mama și-a dres glasul. Câteva femei au privit către ea, însă în restul încăperii agitația nu dădea semne să se potolească. Și-a dres din nou glasul, a bătut cu unghia în masă și a început să vorbească pe un ton foarte melodios.

– Într-o zi, cele șapte fiice ale Zeului Bucătăriei se scăldau într-un helești, când au fost găsite de un păstor și de bivolul său.

Recunoscând începutul poveștii preferate a fetelor și femeilor, s-a lăsat liniștea. Eu i-am făcut un semn mamei, ca o recunoaștere a ingeniozității de care dăduse dovadă folosind acea poveste ca să ne destindă. Iar noi am ascultat cum păstorul cel nerușinat îi fura hainele celei mai frumoase fiice, Fecioara-Țesătoare, lăsând-o să sufere goală în helești.

– Când răcoarea nopții s-a lăsat peste pădure, a spus mama, ea nu a avut de ales decât să meargă rușinată de goliciunea ei până la casa păstorului să-și ceară hainele. Fecioara-Țesătoare știa că-și putea salva reputația într-un singur fel. S-a hotărât să îl ia de soț pe păstor. Ce credeți că s-a întâmplat mai departe?

– S-au îndrăgostit unul de celălalt, a răspuns Tan Ze, fiica doamnei Tan, cu o voce ascuțită.

Aceasta era o parte neprevăzută a poveștii, pentru că nimeni nu se aștepta ca o nemuritoare să iubească un om obișnuit, mai ales că, în lumea muritorilor, soții și soțiile din căsătoriile de conveniență nu ajungeau să se îndrăgostească.

– Au avut mulți copii, a continuat Ze. Au fost fericiți.

– Până când? a întrebat mama, căutând răspuns din partea altei fete.

– Până când zeii și zeițele au început să se îngrijoreze, a răspuns Ze din nou, ignorând dorința evidentă a mamei mele. Le era dor de fata care le țesea mătasea pentru haine și o doreau înapoi.

Mama s-a încruntat. Această Tan Ze întrecuse măsura! Îi dădeam nouă ani. I-am privit picioarele, amintindu-mi că mersese fără ajutor.

De doi ani avea picioarele legate. Poate că entuziasmul ei se datora faptului că putea din nou să meargă. Însă manierele ei!

– Continuați, a spus Ze. Spuneți-ne mai multe!

Mama a tresărit, apoi a continuat ca și când n-ar fi avut loc încă o încălcare a celor Patru Virtuți.

– Regina Cerurilor i-a readus pe Fecioara-Țesătoare și pe păstor în înălțimile celeste, apoi a luat o agrafă și a desenat Calea Lactee să îi despartă. Astfel, Fecioara-Țesătoare nu mai era distrasă de la lucrul ei, iar Regina Cerurilor avea din nou haine frumoase.

În ziua de Șapte Dublu, zeița le-a lăsat pe toate coțofenele de pe pământ să formeze un pod ceresc cu aripile lor, pentru cei doi iubiți ca să se întâlnească. Timp de trei nopți de acum, dacă voi, fetelor, sunteți treze între miezul nopții și răsărit și vă aflați sub vița-de-vie când luna e în pătrar, îi veți auzi pe iubiți plângând că se despart.

Era un gând romantic – și ne învăluia în sentimente calde – însă nici una dintre noi nu avea cum să fie singură sub vița-de-vie în acea oră din noapte, chiar dacă eram în siguranța acestui complex. Și, cel puțin pe mine, nu prea m-a ajutat să-mi domolesc frenezia pentru *Pavilionul Bujorilor*. Cât mai trebuia să aștept?

Când a venit vremea cinei, în Pavilionul Primăverii, femeile s-au adunat în grupuri mici – surori cu surori, verișoare cu verișoare – însă doamna Tan și fiica ei erau străine aici. Ze s-a așezat lângă mine la masa fetelor nemăritate, ca și când ar fi urmat să se căsătorească în curând și nu era doar o fetiță. Știam că mama va fi fericită dacă îi acordam atenție oaspetelui nostru, însă mi-a părut rău că am făcut-o.

– Tatăl meu îmi poate cumpăra orice doresc, se făli Ze, spunându-ne mie și celorlalte care o puteau auzi că familia ei era mai bogată decât clanul Chen.

Abia ne terminaserăm masa, când de afară s-a auzit sunetul de tobe și talgere care ne chema în grădină. Aș fi dorit să dau dovadă de rafinament și să părăsesc încăperea încet, însă am ajuns prima la ușă. Vedeam felinarele licărind în timp ce mergeam pe coridorul dinspre Pavilionul

Primăverii, de-a lungul bazinului central, pe lângă Pavilionul Mereu Plăcut. Am trecut prin porțile lunii, care deschideau priveliști către pâlcurile de bambus, orhideele și ramurile tunse cu meșteșug de pe cealaltă parte. Pe măsură ce muzica se auzea mai tare, m-am străduit să încetinesc. Trebuia să înaintez cu grijă, conștientă că în acea seară acolo erau prezenți și bărbați care nu făceau parte din familia noastră. Dacă vreunul dintre ei m-ar fi zărit, atunci eu aș fi fost cea învinuită și stigmatizată. Însă era nevoie de mult mai multă stăpânire de sine decât mi-aș fi închipuit să fiu și atentă și nici să nu mă grăbesc. Spectacolul începea în curând, iar eu voiam să mă bucur de fiecare secundă din el.

Am ajuns la zona care fusese pregătită pentru femei și m-am așezat pe o pernă lângă unul dintre pliurile paravanului, ca să văd prin crăpătură. Nu vedeam mare lucru din spectacol, însă era mai mult decât sperasem. Celelalte femei și fete au sosit și ele și s-au așezat pe perne. Eram atât de bucuroasă, încât nu m-a deranjat nici măcar faptul că Tan Ze s-a așezat lângă mine.

Săptămâni întregi, tatăl meu – în calitate de regizor al spectacolului – stătuse închis într-o sală secundară împreună cu artiștii. Angajase o trupă de actori ambulanți formată din zece membri; acest fapt o supărase teribil pe mama, pentru că aceștia erau oameni din clasa cea mai de jos și mai umilă. De asemenea, le obligase și pe unele dintre servitoarele noastre – inclusiv pe Salcie – să joace roluri.

– Spectacolul are cincizeci și cinci de scene și patru sute trei arii! îmi spusese Salcie uimită într-o zi, ca și când n-aș fi știut deja asta. Ar fi fost nevoie de peste douăzeci de ore pentru întreaga piesă, însă nu a vrut sub nici un chip să-mi dezvăluie ce scene tăiase tata.

– Tatăl dumneavoastră vrea să fie o surpriză, mi-a răspuns Salcie, bucurându-se că îmi poate ieși din cuvânt.

Pe măsură ce repetițiile deveneau tot mai solicitante, o stare de confuzie începuse să cuprindă întreaga casă: când un unchi ceruse o pipă și nu a găsit pe nimeni să i-o umple sau când o mătușă dorise apă caldă pentru baie și nu i-a adus nimeni. Chiar și eu sufeream din pricina asta,